

Zlín

Met minder dan 75.000 inwoners is de stad Zlín het industriële en zakelijke centrum van de regio Midden-Moravië.

De geschiedenis van de stad gaat terug tot de Middeleeuwen (de eerste schriftelijke vermelding dateert uit 1322), toen Zlín een centrum van ambachtelijke gilden was voor de omliggende Walachijse nederzetting, die zich voornamelijk voedden met pastoralisme. Zlín was de zetel van de eigenaren van het landhuis en leefde van de geleidelijke ontwikkeling van het zelfbestuur van de stad. De industriële revolutie bracht slechts een verandering in deze vreedzame ontwikkeling.

Een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van Zlín was het jaar 1894, toen hier het schoenmakerijbedrijf van de familie Baťa werd opgericht. Dankzij de buitengewone groei en voorspoed van het bedrijf en de invloed van Tomáš Baťa, die ook de burgemeester van de stad was, werd Zlín een modern stadscentrum in de interbellumperiode, met een uitstekende architecturale stijl en een snel leven.

De enorme interbellumarchitectuur van T. Baťa en zijn team van gerenommeerde architecten (J. Kotěra, FL Gahura, M. Lorenc, V. Karfík) transformeerde de stad van vijfduizend in een agglomeratie van unieke functionalistische architectuur met 43.500 inwoners.

De culturele attracties van de stad zijn Zlín filmstudio's, beroemd in de jaren 60 met animatiefilms en trickfilms Karel Zeman en Hermína Týrlová.

Bata's ondernemerstraditie en een geschikte geografische locatie zijn twee factoren die van invloed zijn geweest op het feit dat na de verandering van het politieke regime in 1989, de bedrijfsactiviteiten sterk zijn toegenomen en die vandaag ver boven het nationale gemiddelde liggen.

De magistratuur van de stad Zlín ondersteunt, volgens de traditie die Tomáš Baťa in het stadhuis van Zlín heeft gesticht, zakelijke activiteiten en nodigt investeerders uit om deel te nemen aan gezamenlijke projecten.

Centrum van het schoenmakersimperium van Bata

De schoenmakerij, opgericht in Zlín door Baťa's broers en zussen op 21 september 1894, ontwikkelde zich gunstig en al snel begon de ontwikkeling van de hele stad te versnellen. De oude stad van ambachtslieden en kooplieden werd omgevormd tot een belangrijk industrieel centrum.

Het nieuwe schoenmakerijbedrijf, geleid door Tomáš Baťa (1876-1932), verwierf al snel moderne fabrieksgebouwen (1900, 1906). Het aantal werknemers groeide, de reputatie van Bata's schoenen verspreidde zich. Hun voorbeeld werd gevolgd door andere ondernemers en vijf andere schoenenfabrieken werden opgericht in Zlín tussen 1899 en 1910. Rond 1910 verwierf Zlín de status van centrum van de schoenenindustrie. De toenmalige burgemeester van de stad F. Štěpánek leverde een belangrijke bijdrage aan de modernisering van de stad en de heropleving van het openbare leven.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog leverden de Zlín-fabrieken miljoenen paar schoenen aan het Oostenrijks-Hongaarse leger en de productie bleef stijgen. In 1918 werkten 4.000 werknemers in de Baťa-fabriek. De naoorlogse crisis dempte de ontwikkeling, de kleinere fabrieken in Zlín verdwenen. Baťa's bedrijf heeft het volgehouden, maar het moest ook de productie verminderen. De sociaal-democraten namen het stadhuis in Zlín over, gevolgd door de communisten (1919-1923).

Tomáš Baťa overwon de crisis met een moedige beslissing: in september 1922 halveerde hij de prijs van zijn schoenen. Duizenden klanten kregen plots goedkope producten, domineerden de markt en hij werd de Tsjechoslowaakse schoeiselkoning. Zijn race in Zlín begon een ongekennde ontwikkeling. Tussen 1923 en 1938 werd een groot fabriekscomplex met tientallen moderne gebouwen gebouwd aan de rand van de stad. Uitgerust met ultramoderne machines, heeft het bedrijf duizenden nieuwe medewerkers aangenomen, die miljoenen paar schoenen maakten. Daarnaast werden hier ook machines, rubber, chemische en textielproducten enz. geproduceerd. Baťa's netwerk van schoenenwinkels groeide in Tsjechoslowakije en veel Europese landen.

Naarmate het bedrijf groeide, veranderde Zlín ook, vooral nadat Tomáš Baťa burgemeester van de stad werd in 1923. Het bedrijf heeft warenhuizen, een hotel, een bioscoop, een ziekenhuis, schoolgebouwen, wetenschapsgebouwen, filmstudio's en duizenden nieuwe appartementen in de stad gebouwd. De bevolking steeg van rond de 4.500 in 1921 naar ongeveer 40.000 in 1937.

Koortsachtige bouwactiviteit veranderden Zlín in een moderne industriestad. Er werd niet spontaan gebouwd, maar volgens moderne stedelijke concepten. Onder invloed van belangrijke architecten (J. Kotěra, F. L. Gahura, V. Karfík,

M. Lorenc) verwierf Zlín het Europese unieke karakter van een functionalistische stad, die ook van belang was voor de bekende architect Le Corbusier.

Na de dood van Tomáš Baťa in 1932 namen zijn collega's D. Čiper, H. Vavrečka en J. Hlavnička het management van het bedrijf over. Jan Antonín Baťa werd het hoofd van het bedrijf. Bijkantoren in heel Tsjechoslowakije groeiden, evenals nieuwe fabrieken, handelsbedrijven en schoenenwinkels in Europa, Azië, Afrika en Amerika. In Baťa's fabrieken werkten in 1938 65.000 mensen, waarvan 42.000 in Tsjechoslowakije en 23.000 in het buitenland. Zlín was de zetel van het Baťa World Shoemaking Empire, een stad waarin de draden van zakelijke en industriële contacten uit bijna de hele wereld samen kwamen.

De rampzalige gevolgen van München, de Duitse bezetting en de Tweede Wereldoorlog stopten de expansie van Bata's bedrijven en Zlín. De Duitse bezetting heeft de rassen ondergeschikt gemaakt aan het oorlogsregime, waarbij Amerikaanse bombardementen in 1944 een groot deel van de Zlín-fabrieken hebben vernietigd. Oorlogsproblemen resulteerden in de bevrijding van de stad door Sovjet- en Roemeense troepen op 2 mei 1945.

Bezienswaardigheden

Baťa's wolkenkrabber - 21e administratief gebouw

Het toenmalige administratieve gebouw van het bedrijf Baťa is een van de belangrijkste monumenten van de stad. Het gebouw is gebouwd door Jan Antonín Baťa volgens het project van de architect Vladimír Karfík in de jaren 1936-1939.

Elke verdieping was een groot kantoor voor 200 mensen. Dienstruimten (liften, trappen, toiletten, airconditioning) waren gereserveerd buiten het hoofdgebied.

De indrukwekkende Baťa-wolkenkrabber was het op een na hoogste gebouw van Europa met een hoogte van 77,5 m.

Op het observatie-terras op de bovenste verdieping heeft men een prachtig uitzicht over de stad. Men kan er ook een verreijker proberen die van hetzelfde type is als in Amerikaanse wolkenkrabbers. Toegang tot het terras is gratis.

>>> Adres : třída Tomáše Bata 21 <<<

Kasteel van Zlín 12

De geschiedenis van het kasteelgebouw gaat terug tot de 15e eeuw. Het kasteel in Zlín is een kasteel met vier vleugels en een binnenplaats in het midden van de Svoboda-boomgaard in het centrum van Zlín. Het kasteel was oorspronkelijk een gotische vesting, die in de tweede helft van de 16e eeuw werd herbouwd tot een renaissancevorm.

In 1929 verkocht de toenmalige eigenaar, industrieel Tomáš Haupt, het kasteel aan de stad.

In het kasteel worden heden talrijke tentoonstellingen gehouden.

>>> Adres : Soudni 1 <<<

Stadhuis 13

De oudste vermelding van het stadhuis van Zlín dateert uit 1569. Het was een gebouw van één verdieping aan de westkant van het plein. Het werd nieuw gebouwd in 1586. Het had een renaissancistische uitstraling en een van de vleugels deed dienst als koetshuis.

Op 27 augustus 1921 brandde het oorspronkelijke renaissancistische stadhuis af. Een jaar later werd de eerste steen van het nieuwe stadhuis gelegd, voltooid in 1923, volgens het ontwerp van Gahur.

Het stadhuis werd in zijn huidige vorm voltooid in de jaren 1936-1937, toen het werd toegevoegd aan de Bartošov-straat.

>>> Adres : náměstí Míru 12 <<<

Památník Tomáše Bati 5

Het T. Bata Memorial uit 1933, het meest indrukwekkende architectonische werk van FL Gahura, is een van de topwerken van Zlín's functionalisme.

Na een uitgebreide reconstructie, die eind 2016 begon, kreeg het niet alleen zijn oorspronkelijke vorm terug, maar ook zijn doel - een herinnering aan de nagedachtenis van T. Bata. De binnenruimte van het monument wordt in maximale eenvoud gelaten, wat een stukje van de persoonlijkheid van Tomas Bata uitdrukt - duidelijkheid, waarachtigheid en eenvoud. Het wordt alleen gedeeld door kolommen en aangevuld met een eenarmige trap die naar de mezzanine en de tweede verdieping leidt.

Vijfenzestig verplaatsbare straallampen, die een geslaagde replica zijn van de originele lampen, vertegenwoordigen het enige lichtmedium in het monument en wekken de indruk van een gloeiend kristal.

>>> Adres : nám. T. G. Masaryka <<<